

smlouvě již uzavřené ve smyslu § 885 obč. zák., poněvadž zřízena jest o hlavních bodech smlouvy kupní a zakládá tedy ona práva a ony závazky, jež v ní jsou vyjádřeny, poněvadž žalovaný na konci výslovně v ní prohlašuje, že svůj nemovitý majetek kupiteli prodal a poněvadž jest od stran podepsána. Žalovaný doznal, že prodej tento žalobce zprostředkoval a že mu za to slíbil 1 proc. odměnu z kupní ceny. Žalobce, který smlouvu kupní zprostředkoval, nabyl tudíž nároku na mzdu dle § 1156 obč. zák. Události, které později ve sporu kupitele s prodátelem o dodržení tržové smlouvy dle punktací těchto nastaly, nepadají na vrub nynějšího žalobce.

Čís. 437.

Úrazové pojištění dělnické (zákon ze dne 28. prosince 1887, čís. 1 ř. zák. na rok 1888).

Neohlásil-li poškozený zaměstnanec do roka od úrazu nároky pojišťovně, zaniká sice jeho nárok proti pojišťovně, nikoli však proti podnikateli, leč že podařilo by se podnikateli dokázat, že neměl možnosti, by zvěděl zavčas o úrazu.

(Rozh. ze dne 9. března 1920, Rv I 119/20.)

Žalující utrpěla jako dělnice v továrně žalovaného podnikatele dva úrazy a to v květnu a červnu 1915. Ježto její stav po druhém úrazu se zhoršil, byla nucena vyhledati ošetření v nemocnici. Podnikateli oznámila svůj úraz koncem prosince 1916. Když pak jí nepřicházelo vyřízení, oznámila žalobkyně úraz dne 1. března 1918 u úrazové pojišťovny dělnické v Praze, by jí byl přiznán úrazový důchod. Úrazovna odmítla nárok na důchod s poukazem k § 34 zákona. Žaloba, již podala pak žalobkyně na rozhodčí soud úrazové pojišťovny, byla zamítnuta z téhož důvodu. Domáhala se proto na žalovaném podnikateli náhrady škody, jež jí vzešla z toho, že opomenul oznámiti včas její úraz pojišťovně. Procesní soud první stolice žalobu zamítl a uvedl v důvodech: Podle § 29 zák. ze dne 28. prosince 1887 čís. 1 ř. zák. na rok 1888 o úrazovém pojišťování dělnickém, jehož se žalobkyně dovolává, má býti o každém úrazu, který udál se v podniku povinném dle § 1 cit. zákona k úrazovému pojišťování, a měl v zápětí zranění spojené s neschopností práce po dobu aspoň tří dnů, učiněna podnikatelem nebo ředitelem podniku nejdéle do 5 dnů po úrazu písemná ohláška u politického úřadu první stolice. Že by se byla žalovaná firma dopustila nějakého opomenutí dle tohoto zákonného ustanovení, nelze připustiti, neboť ani žalobkyně netvrdila a netvrdí a nebylo ani jinak zjištěno, že by byla žalovaná firma nebo její ředitel ve lhůtě pěti dnů od žalobkyně neb odjinud o úrazu žalobkyně zvěděli. Podle § 34 téhož zákona má ten, kdo se odškodnění z úrazu domáhá, když odškodnění to nebylo z úřední moci stanoveno, svůj nárok pod následky jeho vyloučení před uplynutím jednoho roku od úrazu u příslušné úrazové pojišťovny přihlásiti. Jak shora uvedeno, stal se úraz žalobkyni v květnu pokud se týče v červnu 1915, kdežto žalobkyně jej oznámila, jak zjištěno, žalovanému až koncem prosince 1916. Tu však již uplynula roční lhůta § 34 zákona ku hlášení úrazu pod ztrátou nároku. Nemůže tudíž býti žalovanému podnikateli připisováno zavinění, ježto

by hlášení jeho bývalo bezúčelným. O d v o l a c í s o u d potvrdil rozsudek soudu první stolice z těchto důvodů.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc procesnímu soudu první stolice, by ji znovu projednal a rozhodl.

D ů v o d y:

Ze souvislosti §§ 29 až 36 úraz. zák. plyne, že povinnost, hlásiti úraz spadá dle zákona na podnikatele, by na základě této ohlášky, již dlužno do pěti dnů podati — a o níž také ihned pojišťovnu náleží zpravit, politický úřad nároky na odškodnění oproti pojišťovně vyšetřil. Poškozenému, který činí nárok na odškodnění, zůstává jen vyhrazeno, nebylo-li odškodnění již z moci úřední vyšetřeno, by nárok svůj pod ztrátou jeho v preklusivní lhůtě jednoho roku od doby, kdy se úraz stal, pojišťovně oznámil (§ 34 úraz. zák.). Povinnost podnikatela oznámiti úraz, jest tudíž zásadně ku zajištění nároků poraněného ve všech případech § 29 úraz. zák. zákonem předepsána; odpovídá to také základním zásadám zákona o úrazovém pojištění dělníků, dle kterých podnikatel oznámiti musí podnik, podléhající pojištění, počet a mzdy osob v podniku zaměstnaných, a jest tudíž prostředníkem dle zákona k tomu povoláným, aby hájil nároky dělníků oproti pojišťovně. Funkce tato, zákonem podnikateli uložená, spočívá však také v povaze věci samé, poněvadž těžce poraněný dělník po dobu nemoci, často dlouho trvající, by nemohl svých nároků náležitě uplatňovati. Oproti této podnikateli v povinnosti, hlásiti úraz, jest oprávnění poškozeného, zmíněné v § 34 úraz. zák., ohlásiti nároky bezprostředně u pojišťovny, povahy pouze podpůrné a jest vázáno v zájmu pojišťovny na promlčecí lhůtu jednoho roku. Dle toho zaniká po uplynutí jednoho roku od doby, kdy úraz se stal, každý nárok proti pojišťovně, nikoliv však každý nárok proti podnikateli, zejména nezanikají nároky poraněného proti podnikateli, jež se odvozují ze zanedbání zákonné povinnosti, ohlásiti úraz; na nároky ty použití dlužno ustanovení všeob. obč. zák. Z povinnosti podnikateli v § 29 úraz. zák. uložené, hlásiti úraz dělníka, v podniku zaměstnaného, plyne dále povinnost podnikatele, zjednat si o všech úrazech, v podniku se přihodivších, vhodným způsobem vědomost. Podnikatel nemůže tudíž žádati, by poraněný jemu neb orgánu jím ustanovenému úraz ohlásil pod ztrátou nároku na náhradu škody vzniklého z důvodu toho, že opomenuto bylo ohlášení, jež učiniti podnikatel jest povinen. Podnikatele omluviti může toliko, dokáže-li, že tu nebyla možnost, nabýti vědomosti o úrazu v podniku. Ve směru tom tvrdila žalobkyně již v žalobě, že po prvním úrazu, který se udál jednoho dne v měsíci květnu 1915, počala jí noha silně otékat, takže musela po jistou dobu zůstat doma z práce, že si nohu ovázala, že po druhém úrazu, přihodivším se v následujícím měsíci téhož roku, musela práci ihned přerušiti a vyhledati lékařskou pomoc, že byla ošetřována pokladničním lékařem, který, shledav, že zranění jest vážné, poradil jí, aby se uchýlila do všeobecné nemocnice, že žalobkyně tak učinila a byla v nemocnici ošetřována a operována. Všecky tyto okolnosti, pokud spadají ihned do prvních dnů až do jednoho roku po úraze, byly by pro otázku povinnosti podnikatele, ohlásiti úraz závažné, poněvadž by z nich vyplývalo, zda při náležité opatrnosti

orgánů žalované firmy tato o úrazu žalobkyně dovědět se mohla. Při tom dlužno podotknouti, že lhůta pěti dnů v § 29 úraz. zák. v tom případě, když porucha způsobilosti k práci, způsobená poraněním tělesným nenastane hned, nýbrž teprve v pozdější době, od této pozdější doby počítati se musí. V tom, že důkazy o těchto okolnostech v žalobě nabídnuté byly zamítnuty, spočívá vadnost a neúplnost řízení ve smyslu čís. 2 § 503 c. ř. s. Bude-li otázka, týkající se povinnosti podnikatelovy, ohlásiti úraz, rozřešena ve prospěch žalobkyně, pak dlužno se zabývati i otázkou příčinné souvislosti mezi úrazem a úplné neb částečné nezpůsobilosti žalobkyně k práci, o které taktéž již v žalobě důkazy nabídnuty byly, které však taktéž zůstaly neprovedeny.

Čís. 438.

Právní povaha t. zv. nouzových peněz, obmezení povinnosti k jejich výměně.

(Rozh. ze dne 9. března 1920, Rv I 121/20.)

Žalovaná městská obec usnesla se dne 5. listopadu 1918 vydati nouzové bankovky po 100 K a 20 K, by odpomohla tehdy nedostatku peněz. Dle textu nouzových bankovek zavázala se obec vyměnit je do 31. ledna 1919 za zákonnou měnu. V oběh byly uvedeny tím způsobem, že banky složily u obce válečné půjčky, načež jim obec vydala peníze, — a sice 75 proc. nominální hodnoty složených cenných papírů, — jež pak banky přivedly dále do oběhu. Jakmile pak banky přijaly opět od obecnstva větší počet nouzových peněz, odvedly je zpět obci, jež jim vrátila cenné papíry v poměru k odvedené částce. Žalující spořitelna, jež obdržela po 31. lednu 1919 větší počet nouzových bankovek, předložila je dne 22. února 1919 žalované obci k výplatě, a byvši odmítnuta, žalovala obec z důvodu, že obec jest povinna i po 31. lednu 1919 peníze vyměňovati, uvádějíc též bezdůvodné její obohacení. Procesní soud prvě s t o l i c e žalobu zamítl. D ů v o d y: Banky vypůjčily se peníze od obce, složivše do zástavy cenné papíry, a byly tudíž jejími dlužníky, nikoliv věřiteli. Pokud se týče právní povahy nouzových peněz, budiž uvedeno, že v době, kdy bankovky byly vydány, byla jedine rakousko-uherská banka oprávněna, by bankovky vydávala, avšak vydávání nouzových peněz bylo mlčky trpěno, by se odpomohlo nedostatku platidel. Peníze, o něž jde, byly všude přijímány jako platidlo. Leč přes to nelze jim přiznati povahy peněz, nýbrž jsou pouhými soukromými listinami, jež byly vydány v zájmu obyvatelstva a jichž hodnota spočívala v tom, že městská obec se zavázala je svého času v zákonné měně vyplatiti. Penězi těmi byl vyjádřen pouze jednostranný a souhrnný slib městské obce, že je vyplatí. Přijímači je pak nebyl nikdo nucen, přijal-li je však, dal též na jevo, že přijímá slib obce, jenž obsažen byl v textu bankovky: »Výplatu dlužno požadovati do 31. ledna 1919 u některé z bank, u spořitelny neb městského důchodu, jinak peněz propadá«. Prohlášením tím jest omezena platnost peněz do 31. ledna 1919. Tomu, kdo se zavazuje platiti,